

Dítě v dnešním světě

- obrat k dítěti v pedagogice

Epistemologická východiska vyučování

Přednáška 2011

H. Filová, kat. prim. pedagogiky PdF MU

O čem je třeba uvažovat:

- Jak si vlastně stojí dítě v naší (západní) kultuře
- Jakými změnami v poslední době prošlo „pojetí dítěte“
- Jaké to mělo dopady na školní vzdělávání dětí
- Jaký je dnes oficiální obraz „dítěte školou povinného“
- Co z toho pro nás vyplývá jako pro budoucí učitele (1. st. ZŠ)

Pozice dítěte ve společnosti: všeobecné znepokojení (Helus 2004, s. 63) – důvody:

- Přílišná medializovanost života dítěte (*počítače, Tv, informace, nekontrolované zkušenosti, quasi-realita, ...*) – narušení pozornosti, citlivosti na zážitky, redukce řeči, agresivita a ztráta sebekontroly v chování, karikovaná představa dětství (dětství má mít svou vážnost, hloubku a důstojnost)
- Konzumní dětství – spotřebitelský životní styl, reklama
- Jedináčkovství
- „opečovávání „ X zanedbávání
- Scholarizace dětství – škola = určující součást života dítěte
- Emocionální přetíženost
- Agresivita (brutalita) x viktimizace (dítě v pozici oběti)

Objevování dítěte: každé dítě je cenná osobnost v každé fázi svého vývoje

- **Osobnostní pojetí dítěte – 3 charakteristiky** (Helus 2004, s. 91):

1. **Odkázanost** – uspokojování potřeb dítěte (Maslow)
 - dospívání = vymaňování se z odkázanosti
2. **Směřování**
 - k dospělosti
 - k sebepojetí a autentičnosti
 - k nezávislosti
3. **Potenciality růstu a rozvoje (vnitřní možnosti)**

Osobnostní zřetele v přístupu k dítěti:

- Zřetel k celistvosti osobnosti
- Zřetel k zaměřenosti osobnosti
- Zřetel k mezilidským vztahům
- Zřetel k pohlaví (gender)
- Zřetel k identitě
- Zřetel k autoregulaci

Humanistická psychologie a pohled na dítě v situaci výchovy a vzdělání

- Výchova jako pomoc jedinci při jeho rozvoji a růstu
- Výchova a vzdělávání jako realizace vnitřních potencií
- Dětské potřeby (Maslow) – pyramida

Nároky na učitele:

Pedagogické kompetence: vše ku prospěchu dítěte (překonat rutinní prakticismus) a význam pedagogické reflexe a sebereflexe

Pedagogické ctnosti (4) – Křivohlavý :

- pedagogická láska
- ped. moudrost
- ped.. odvaha
- ped. důvěryhodnost

Vychovávat = věřit v možnost zlepšení (Feuerstein in Laniado, 2004, s. 27)

5 postojů dobrého vychovatele:

- Lidské bytosti se mohou měnit
- Měnit se může i osoba, kterou vychovávám
- Mohu změnit osobu, kterou vychovávám
- Já sám/sama se mohu (a musím) měnit
- Společnost může (a musí) být měněna jednotlivci, z nichž se skládá

Literatura:

HELUS, Z. Dítě v osobnostním pojetí.
Praha : Portál, 2004.

LANIADO, N. Jak od malička rozvíjet
inteligenci dětí. Praha : Portál, 2004.